

וּשְׁבִילֵיו כְּדֵי שְׁלֵא יַחְטֵא לַפְּנֵי רְבוּנוּ, וַיִּתְקַיֵּם בְּדַמּוֹת שֶׁל אָדָם. **בא** רָאָה, יַחְזַקְאֵל שְׁמַר אֶת פִּיּו מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שְׁכַתוּב (יחזקאל ד) וְלֹא בָּא בְּפִי בֶּשֶׂר פְּגוּל, זָכָה וְנִקְרָא בֶּן אָדָם. מַה כְּתוּב בְּדִנְיָאֵל? (דניאל א) וַיִּשָּׁם דְּנִיָּאֵל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶת בַּג הַמְּלָךְ וּבִיַּיִן מִשְׁתִּיּו, זָכָה הוּא וְהִתְקַיֵּם בְּדַמּוֹת שֶׁל אָדָם. מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, כֻּלָּם מִפְּחָדִים מִלְּפָנֵי דְמוֹתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא שְׁלִיט עַל כֻּלָּם וְהוּא הַמְּלָךְ עַל הַכֹּל.

אמר רבי יוסי, משום זה צריך לאדם להשמר מחטאיו ולא יסטה לימין ולשמאל, ועם כל זה צריך לאדם לבדק בחטאיו בכל יום ויום, שהרי בפסאדם עומד ממטתו, שגוי עדים עומדים לפניו והולכים עמו כל היום.

רוצה האדם לקום - אותם העדים אומרים לו בשעה שפותח עיניו: (משלי ד) עיניך לנכח יביטו ועפעפיה יישירו נגדה. קם ומסדר רגליו ללכת - אותם העדים אומרים לו: (שם) פלס מעגל רגלך וגו'. ועל כן, כשהולך האדם בכל יום, צריך לו להשמר מחטאיו.

בכר יום ויום, כשבא הלילה, צריך להתבונן ולבדק בכל מה שעשה כל היום שהוא כדי שישוב מהם ויסתפל בהם תמיד, כדי שישוב לפני רבונו, כמו שנאמר (תהלים נא) וחסאתי נגדי תמיד, כדי שישוב מהם.

ובא וראה, בזמן שישראל היו בארץ הקדושה, לא נמצא בידיהם חטא, כמו שבארנוהו, משום שאותם הקרבנות שהיו מקריבים בכל יום היו מכפרים עליהם.

ארחוי ושבילוי, בגין דלא יחטא קמיה דמאריה, ויתקיים בדיוקנא דאדם.

תא חזי, יחזקאל נטר פומיה ממאכלי דאיסורי, דכתיב, (יחזקאל ד) וְלֹא בָּא בְּפִי בֶּשֶׂר פְּגוּל, זָכָה וְאִקְרִי בֶּן אָדָם. דְּנִיָּאֵל מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (דניאל א) וַיִּשָּׁם דְּנִיָּאֵל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶת בַּג הַמְּלָךְ וּבִיַּיִן מִשְׁתִּיּו, זָכָה הוּא, וְאִתְקַיֵּם בְּדִיוֹקְנֵיהּ דְּאָדָם. בְּגִין דְּכָל מְלִין דְּעֵלְמָא, כְּלָהוּ דְּחֵלִין מִקְמֵי דִּיוֹקְנָא דְּאָדָם, דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא עַל כְּלָהוּ, וְאִיהוּ מְלִכָא עַל כְּלָא.

אמר רבי יוסי, בגין דא אצטריך ליה לבר נש, לאסתמרא מחובוי, ולא יסטי לימינא ולשמאלא. ועם כל דא, בעי ליה לבר נש למבדק בחובוי בכל יומא ויומא. דהא כד בר נש קאים מערסיה, תרין סהדין קיימין קמיה, ואזלי בהדיה כל יומא.

בעי בר נש למיקם, אינון סהדי אמרין ליה בשעתא דאפתח עינוי, (משלי ד) עיניך לנכח יביטו ועפעפיה יישירו נגדה. קם ואתקין רגלוי למהך, אינון סהדין אמרין ליה, (שם) פלס מעגל רגלך וגו'. ועל דא כד אזיל בר נש, בכל יומא, בעי ליה לאסתמרא מחובוי.

בכר יומא ויומא, פד אתי ליליא, בעי לאסתפל לא ולמבדק, בכל מה דעבד כל ההוא יומא, בגין דיייתוב מנייהו, ויסתפל בהו תדיר, בגין דיייתוב קמי מאריה. כמה דאת אמר (תהלים נא) וחסאתי נגדי תמיד, בגין דיייתוב מנייהו.

ותא חזי, בזמנא דהווי ישראל בארעא קדישא, לא אשתפח בידייהו חובא,

כמה דאוקמוה. בגין דאינון קרבנין, דהווי מקרבין בכל יומא, (דף קצא ע"ב)

עכשו שישראל גלו מן הארץ ואין מי שמכפר עליהם, התורה מכפרת עליהם ומעשים פשרים, משום שהשכינה עמם בגלות, ומי שאינו מסתפל בדרך הקדוש ברוך הוא, גורם לשכינה להפגע בתוך העפר, כמו שנאמר (ישעיה כו) ישפילנה ישפילה עד ארץ וגו'.

אמר רבי יצחק, וכן מי שמשתדל בתורה ובמעשים פשרים, גורם לכנסת ישראל להרים ראש בתוך הגלות. אשרי חלקם של אותם שמשתדלים בתורה ימים ולילות.

בא ראה, גלגל הקדוש ברוך הוא גלגלים בעולם כדי להרים את ראש הצדיקים, שהרי כדי שיוסף ירים את ראשו בעולם על שנמצא צדיק לפניו, הרגיו את האדון על עבדיו, כמו שנאמר חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים, והכל כדי להרים את ראשו של יוסף הצדיק. ובא וראה, על ידי החלום נכנע מעם אחיו, ועל ידי החלום התגדל על אחיו, והתגדל על כל העולם.

ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלילה אחד איש כפתרון וגו'. בא ראה שהנה נאמר שכל החלומות הולכים אחרי הפה. כאשר יוסף פתר להם את החלום, למה לזה פתח פתרון טוב, ולזה פתרון רע? אלא שאותם החלומות היו על יוסף, ומשום שידע הדבר על עקרו ופרשו, משום כך פתר להם החלום כמו שצריך, לכל אחד ואחד פתר להם פתרון להחזיר הדבר על מקומו.

מה פתוב? ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלהים פתרנים ספרו נא לי. מה הטעם? משום שכן צריך

הווי מכפרי עלייהו. השתא דאתגלוין ישראל מארעא, ולית מאן דמכפר עלייהו, אורייתא היא מכפרא עלייהו, ועובדין דכשרון, בגין דשכינתא עמהון בגלותא. ומאן דאיהו לא מסתפל בארחוי דקדשא בריך הוא, גרים לשכינתא לאתפפיא בגו עפרא, כמה דאת אמר, (ישעיה כו) ישפילנה ישפילה עד ארץ וגו'.

אמר רבי יצחק, וכן מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרון, גרים לה לכנסת ישראל, לארמא רישא בגו גלותא. זפאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא יממא ולילי.

תא חזי, גלגל קדשא בריך הוא גלגולין בעלמא, בגין לארמא רישא דצדיקיא, דהא בגין דירים יוסף רישיה בעלמא, על דאשתפח זפאה קמיה, ארגיז רבונא על עבדוי. כמה דאת אמר חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים. וכלא בגין לארמא רישא דיוסף זפאה. ותא חזי, על ידא דחלמא, אתפפיא מעם אחוי, ועל ידא דחלמא אתרבי על אחוי, ואתרבי על כל עלמא:

ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלילה אחד איש כפתרון וגו', תא חזי, דהא אתמר דכל חלמין אזלין בתר פומא, יוסף פד פשר להו חלמא, אמאי פשר להאי פישרא טבא, ולהאי פישרא בישא. אלא, אינון חלמין עליה דיוסף הוה, ובגין דינדע מלה על עקרא ושרשא דילה, בגין כך פשר חלמא להו כמה דאצטריך. לכל חד וחד פשר להון פישרא, לאהדרא מלה על אתריה.

מה פתיב ויאמר אליהם יוסף הלוא